

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

FELELŐS SZERKESZTŐ: HONISCH L. ISTVÁN.

ARAD, 1902. FEBRUÁR HÓ 9.

II. ÉVFOLYAM 3. SZÁM. ==

== MEGJELENIK MINDEN

MÁSODIK VASÁRNAP. ==

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZÁM.

KIADÓHIVATAL: JÓZSEF FŐHERCZEG-ÚT 22.

Előfizetési ára: Egy évre 10 kor.

Egyes száma 40 fil.

== ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KÖNYVNYOMDÁJA. ==

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

Felelős szerkesztő: HONISCH L. ISTVÁN.

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZ.

KIADÓHIVATAL: ARAD, JÓZSEF FŐHERCEG-ÚT 22.

MEGJELENIK MINDEN MÁSODIK VASÁRNAP.

Előfizetési ára: Egy évre 10 kor. Egyes száma 40 fill.

KRÓNIKA.

MŰVÉSZETI ÉLET ARADON.

Arad, február 9.

Olyasmiről fogok most írni, a mivel itt Aradon nagyon keveset bajlódnak.

A művészetről. Nem arról a szinpadai gajdolásról, a mit az aradi szinpadon véghezvisznek egynémelyek, hanem a képzőművészetről.

Aradon évek hosszú sora óta folyton vétkeznek a művészet ellen. Azt mondja magáról az aradi közönség, hogy szerte ez országban leghathatósabban istápolja a művészetet s ezenközben nem veszi észre, hogy ép az ellemezőjét csinálja.

A mi művészetpártolás itt Aradon van, az mind a szinpadai allotriákban koncentrálódik. A trikó és a sugólyuk, ez itt a művészet netovábbja.

De hát azok a Medicik, kik milliókat áldoztak, úgy tudom a művészetre, vajjon mit műveltek? Mert ugy tudja ezt minden más ember is, hogy a reneszánsz bőkezű mecénásai a művészetet pártolták.

Nálunk Aradon, valljuk be őszintén, kiveszett az érzék, a képzőművészetek iránt. Nagy pofon ez a mi műpártoló hirünknek, de rászolgálunk. Hamis ideálokért lelkesedve, csak arra költjük a pénzt, a mi trágár, durva és erkölcsrontó. A „Vesztaszüzek“ című lebutjtermekre, a „Vörös talár“ című otrombaságra abban a lélekemelő tudatban adjuk ki a garasokat, hogy evvel egyrészt minmagunknak élvezetet szerzünk, másrészt, s ez a megróni való, a művészetnek hoztunk áldozatot. Az esztétika végromlása, a nemesebb izlés dekadenciája ez, a mikor közömbös elöttünk minden, a mi nem a szinpadon történik s a mi nem forog a szinpad körül.

A szinpad, ez a mi ledér világnézetünknek a központja. Az igazi művészet, a harmónikus szépségek világa nálunk olyan matematikai ezredrész számba megy, amit el lehet hanyagolni. Tesszük is határtalan ambícióval.

Példákat hozok fel. Volt itt Aradon, vagy talán most is van egy amatőr klub. Ha nem is fedezett fel ez a klub Leonardo da Vinci-ket és ha nem is mutatta be Böcklin csodás alkotásait, mégis missziója volt.

Egyedül képviselte Aradon a művészeti törekvéseket s egyedüli testület volt, mely a művészetnek oltárt emelt. Egyszerre aztán a szinpad kulisszái és szofittái elfődték a szemünk elől. Pedig szép reményekkel indult. Egy hatalmas szervező zseni, Hock Jánosé, rázott belé lelket s a mint kitette lábát Hock, a klub rögtön elaludt. Nem ku'atjuk, hogy Hock János odafönt a fővárosban milyen szerepet visz művészeti körökben, mi csak azt tudjuk, hogy nálunk művészeti mozgalmat indított, s ezért hálásak vagyunk iránta.

Hock János kezünkbe adta s mi eldobtuk a művészeti propaganda legprimitívebb eszközét: beszüntettük a klub működését. És vajjon miért? Talán nem jönnek Aradra művészek a termékeikkel, vagy az aradi közönség nem érdeklődik a festőművészet iránt? Oh nem! Kapnánk jeles termékeket neves képvisőktől s a közönség meg is tekintené, gyönyörködne is bennük.

De ha kiapadt az a forrás, melyből a művészeti érdeklődésnek buzognia kell, akkor hiába jajgatunk mi filiszterek, és hiába epedünk némi műélvezet után, bizony csak a helyi primadonnák kétértékű művészetében kell gyönyörködnünk.

Volt tehát egy amatőr klub. A címe nem valami csábító. Első hallásra olyasvalamit érez az ember, mintha smokszövetkezeztől volna szó. De ha az volna is, fel kellene támasztani abból a feledékenységéből, melybe az emberek ignoranciája és mondjuk fásult érzéketlensége rejtette.

De az emberek még tovább mentek. Alakítottak, hogy a smokkizü címtől szabaduljanak, egy passzív és nem aktív művészeti egyület: „Aradi műpártoló egyesület“ címen. Több mint 300 tagja és egy óriási, 60 tagu választmánya van. Ez az egyesület még nem szünt meg, de oh ne gondoljuk, hogy

működik. Más városban, pl. Szegeden legközelebb egy nagyszabású képtárlatot nyit meg az ottani műpártoló egyesület.

Nálunk, nemhogy képtárlat, de még egy választmányi ülés sem jut a vezetőség eszébe.

Szóval nálunk Aradon nemcsak az irodalom, de az igazi művészet is mostoha gyermek, s nagy a konszternáció, meg a bámulás, ha egy-egy rajongónak eszébe jut ilyesmiről morfondirozni.

De hát itt nincs más segítség, mint a böjtölés. Ki kell böjtölni az egyesület fásultságát s ha majd életet önt belé valami vis major, akkor majd mi is hozzájutunk olyasmi műélvezethez, amire régtől fogva jussunk, jogunk volna. De addig is, míg ilyes non putarem keletkeznek, legeljük szépen a szinpadi gazt és tapsoljunk Reithofer mester igéző bájainak a — szinpadon.

KRONIKÓR.

MAGYAR DEMOKRÁCIAI?

Arad, február 9.

Mert ilyen is van! És most már akár tetszik, akár nem, egyebány még függetlenségi képviselőnek is: van *egy* magyar demokrata képviselő is. Az a vakmerő — *Vázsonyi*, hogy is merte azt kiemelni, vagy akárcsak meg is említeni, hogy ő a demokrata képviselő!? De itt is beigazolást nyert a mondás, hogy a legnagyobb csoda is csak három napig tart. Tehát elmúltak a Vázsonyi Vilmos személye és elvei elleni hajszák is. Bocsánat: *csak személye* elleni hajszák, mert az ő *elvei* — másoknak is *elvei*! Hisz hallottuk a *közbeszólókat*: „Hát mi nem vagyunk demokraták? — Önök — tisztelt olvasóink! — csak a lapokból ismerik azt a híres vagy hirhedt Vázsonyit, kit — ezek után — nem is tudom, hogy mily jelzővel kellene illetnem. Azok a lapok pedig — tisztelet a kivételnek, — nem mindig úgy írják ám meg a dolgot, a mint van. Valljuk be őszintén, annak a nem párbajozó és mégis vakmerő Vázsonyinak sok az ellensége. De még több az *irigye*! Pedig nem is volna neki se ellensége, se irigye, ha ideje lett volna célba löni, ezt a sportot oly behatóan ápolni és üzni, mint a junker Ivánka képviselő urnak, a ki azért haragszik Vázsonyira — szerinte politikai svindlerre — mert ez nem akart töltött pisztolyokkal — játszani. Neki azonban nem volt ideje sportra, mert: *dolgoznia* kellett! Hogy mennyit kellett dolgozni, tanulni, irni, türni, szenvedni, zaklattatni és üldöztetni hagyni magát annak az embernek, a ki zászlajára — melyet diadalra is emeit — a demokráciát írta, ezt legérthetőbben a kereskedő és iparos segéd közötti — rangkülönbséget, mint az életből meritett példát tekintve magyarázhatja meg kiki magának. Avagy mily érdeme lehet annak a fiatal és szegény ügyvédnek, kit egy főváros legfínnyásabb kerülete

oly spontán módon választott meg képviselőjévé!? Oly hatalmas választókerületben, hol annyi államférfi, annyi híres ember, oly sok milliomos, tudós, s — mágnás lakik! Az *ész* és a *munka* képezik az ő érdemét. Ezek azon kellékek, melyek a mai kor-szellem s a kórság: a kenyéririgység dacára, a magasba emelhetnek! A „*chronique scandaleuse*“-nek pedig csak kell, hogy tárgya legyen, hogy skandalosus is lehessen: a *Rákóczy és más nemzeti hősök kegyeletének megsértése!* Hogy többen — az ellenségei közül — szavait, melyeknek magva tulajdonképpen az, hogy *amit őseink karddal és életük árán megseereztek, azt a mai nemzedék békében és munkában fejlessze* — szándékosan elferdítették, azért Vázsonyi mit sem tehet. — Mert lehetetlen is az ilyet elképzelni s legjobb cáfolata mindezeknek írott munkái, szellemi termékei. P. o. annak idején, midőn három évvel ezelőtt az ipari szeszfőzők Aradon tartották országos kongresszusukat, a „Pesti Hirlap“-ban „A szesz és a haza“ címen megjelent (v. v.) tollából egy vezércikk. Mondhatom, hogy nagyobb élvezettel sohasem olvastam ily száraz témáról vezércikket. Bámultam azt a nagy tudást, igazságszeretetet, bölcsességet s — *hazaszerete et*, mely ennek a cikknek minden sorából kisugárzott. A hazaszeretet sugallta a cikk minden betűjét, a hazaszeretet adta hozzá a bölcsesség minden kellékét.

De nem is volna Vázsonyi az a mi, ha nem volnának ellenségei és irigyei, kiknek szaporodásával ő maga is nő, a demokrácia pedig gyarapszik a haza javára.

(d. gy. m.)

TÉL A VÉRTESEKEN.

Én kicsiny falumba, mikor haza értem,
Nem volt még a tájék ragyogó fehérben.

És az ismerős fák hóruhát se kaptak,
Dér helyett fejemre tar galyat hullattak.

Szürke hegyek ormán, bús felhő borongott,
És a szél zilálta, mint valami rongyott.

Hópelyhek helyett meg, mikről álmodt szöttem,
Fojtó, nehéz szag szállt fenn a levegőben.

S a régi rögökön mig remegve jártam,
Frissen eső hóra, mindhiába vártam.

Máskor, ha ilyenkor kis falumba jöttem,
Hó volt körülöttem, előttem, mögöttem.

Én kicsiny falumnak beh más lett a képe!
Átok nehezült rá, szert se tehet téltre.

Sehogyan sem értem, mért szállott ez átok
Én kicsiny falumnak, jó népei, rátok?

Talán, mert töletek messze elszakadván,
Százszor félreléptem, éltem sivatagján?

Talán, mert mióta inen búcsút vettem,
Istentelen ember, magam gunya lettem?

Ugyan — talán azért, hogy most hazajövet,
Megse gyógyulhasson lelkem közöttetek?

... S a régi rögökön míg remegve járok,
Frissen eső hóra mindhiába várok.

BERKOVICS MIKLÓS.

VESZTASZÜZEK.

Arad, február 9.

A *Vesztaszüzek* még mindig műsoron van, a darabot még mindig telt Ház előtt játsszák, tehát még mindig aktuális egy kis józan hangot vegyíteni abba a vitatkozásba, amely a nagy port felvert operet elő, vagy elő nem adása körül Aradon lefolyt.

Aki a betiltás ellen foglalt állást, örüljön mert az operet még ma is műsoron van, aki pedig rokonszenvvel fogadta a színügyi bizottság határozatát, ne bosszankodjék azon, hogy a darabot még a mai napig sem vették le a repertoárról. A színügyi bizottság helyesen tett, mikor kimondta, hogy ez a darab elő nem adható, a művezetőség pedig okosan cselekedett, hogy nem vette le a színház műsoráról a *Vesztaszüzeket*.

Ennyi ellentét között egy kivezető út van. És bár fentebb mindkét félnek igazat adtam, mégis a színház vezetősége a hibás, hogy arra az egyedül helyes utra — bár ismerte — rá nem lépett. Ez pedig kettős hiba ha tudjuk, hogy az igazgatóságot minden egyéb okon kívül egyedül a dac és a csak-azért-is vezette renitens viselkedésében.

A *Vesztaszüzek* jó darab, elsőrendű operet, muzsikája pompás, szövege eln.és, cselekménye valamivel gyengébb. Az idén nem adtak elő ennél jobb operettet, de nem is adtak elő rosszabbul operettet. Nem a szereplők játékát értem, hanem az előadási módot. És téved az, aki azt hiszi, hogy a színügyi bizottság határozata a *Vesztaszüzek* című operetnek szólott Épenséggel nem. Aki elolvasta az ülés lefolyásáról szóló tudósításokat, minden gondolkozás nélkül rájött arra, hogy a betiltó rendelkezés legfeljebb következményei vonatkozhattak volna magára a szindarabra, a felháborodás és visszautasítás ellenben annak a szellemnek megbélyegzésére való volt, a melyben *Rubos* Árpád ur, ez az egyébként ötletes és ügyes művezető egyedül a gazdája zsebének kedvéért az aradi színházat vezeti.

Tessék a „*Vesztaszüzek*“-ből a kagyló-dalt törölni, a galambduc-jelenetet elhagyni (mindez a cselekmény menetére befolyással nincsen), tessék a si-

kamlós részeken valószínűségben is átsiklani s a darab mehet.

Természetes, hogy minden romlatlan erkölcsű ember felháborodik azok láttán, hogy az aradi színházban egy darabot előadnak a benne előforduló trágárságok kedvéért. Nyíltan és kifejezetten ezért, mert egyébként nem pontírozónának benne különös nyomatékmal mindent ami céda, trágár és szemtelen.

Rosszakaratan ferdít az, aki erkölcsbiráskodást lát a darab betiltásában s erőnek erejével ilyen tulajdonságot imputál a *Vesztaszüzek* ellenségeinek. Engedelmet kérek: itt már nem az erkölcs forog szóban, hanem a tisztesség. Ez pedig fontosabb dolog akkor, ha ez ellen tendenciózusan egy kulturintézmény vétkezik.

Tessék szétnézni a *Vesztaszüzek* előadásán a színházi nézőtéren. Van-e ott egyetlen tisztességes uri lány is? Nincs s ha én mégis látnék ott egyet, azt megjegyezném magamnak s bizonyos, hogy más szemmel néznék rá előadás után, mint amilyennel néztem eladás előtt. De az általános véleményt jelzi az is, hogy az egyik aradi ujság úgy akart bojkottot szervezni az előadás ellen, hogy megijesztett minden leányt, a ki a *Vesztaszüzeket* megnézni vágyott, hogy kiírja nevét az ujságba. Ez kérem komoly dolog. És ha az az ujság nem is váltotta volna be ígéretét (bizonyára akkor sem, ha lett volna urleány az előadáson) mégis van ennek ethikai alapja. Amelyet pedig nem a *darab*, hanem az *előadás* szült.

Ne aprehendáljunk hát a *Vesztaszüzekre*, sőt még a színház művezetését se szidjuk. Egyszerűen várjunk az új korszakra, amely ma holnap már elkövetkezik. Addig türrünk. Kár minden szóért, amit Leszkay szidására pazarolnánk. Kapott eleget, mégis úgy tesz, mintha csupa válveregetésben lett volna része.

SZIGMA.

A BODONYI MAJOR.

Irta: MOK FERENCZNÉ.

Az „Imre tanyán“ a kicsi nyésés szélén, néhány férfi egy nagy tüzet körülülve, pipaszó mellett beszélgetett. A számadó juhász itt vendégelte meg a Szent Mihálynap cselédmarasztás után a szomszéd tanyák juhászait. Az első bojtár, egy vén, kiszolgált katona is ott ült a juhász-gazdák között.

Hűvös, kellemes est volt. A tájra sötétség borult. Csendes szellő surrant át a nyésésen, a távolban meg nyájak bégetése és kolompszó hallatszott.

A férfiak halkán beszélgettek. Az „Imretanya” juhásza most szomszédjához fordult: „Komám! hát az asszonyod meg a gyereked jól vannak?” A megszólított magas, fekete férfi, komoly arccal, szelíd szemekkel; a cifra szűr csak úgy feszült izmos vállain.

„A gyermek? Jól van. Már két esztendő, ma-holnap a bojtárom lesz. Az asszonyt kérdezd — s az ember szeme felragyogott — az a legszebb, legjobb asszony a határban!” És Tahí András ismét szájába vette a kurta pipáját.

Bede Gyuri az öreg bojtár csóválta a fejét. „Számadó uram, hát a bojtárja a Peti József, hogy viseli magát? Nem iszákos mint az apja volt?”

Tahí András arcán hirtelen harag árnyéka húzódik át.

„A Jóska? Már hogy inna? Kelmed, öreg, csak magáról ítél, nem mindenki önti ám úgy magába az italt! Jóska hű, becsületes, szeretem mintha a vérem volna. Róla ne mondjon rosszat senki!”

És juhász-botjával haragosan piszkálta fel az égő zsaratnokot, hogy csak úgy sziporkázott a tűz a sötét éjszakában.

Az öreg György egy hosszútt húzott a fakulaesből, majd ingujjával végig törülte hosszú, deres bajuszát és halkán morgott: „A Jóska hű, becsületes? Hm. Hát akkor álmodtam, mikor egyszer a nyár elején künn háltam a nyájjal a sás szélén, közel a maga majorjához számadó uram! A nád suttogott, a bölömbika édesbusan bögött s elaludtam. Azt álmodtam, hogy a maga tanyáján Tahí András uram, nem jól folyik a gazdálkodás: a legdrágábbját lopják ott. De hát álmodtam, mondom, vagy sokat ittam most, s csak úgy gondoltam ezt!”

Tahí András felugrott. Széles melle csak úgy hörgött az indulattól.

„Mit beszél maga vén ember? Hazudik! Megölm!”

Az öreg bojtár ismét húzott a fakulaesből egy hosszú kortyot és oda szólt: „Mondom, hogy álmodtam, csak legyen békességgel!” A számadó csak állott mereven, ökölbe szorított kezekkel, a szeme meg vad, szilaj lángban lobbant föl. Hirtelen elhatározással elindult haza. Neki ment a sötét éjnek, nem hallgatott tanácsra, szíves marasztalásra. Úzte, kergette az a sötét gyanu, az az élő bizonytalanság — úzte őt haza a bodonyi majorba.

Éjfél lehetett, midőn a férfi izzadtan, elfáradva a tanyát elérte. Tudta, hogy csak reggelre várják. Csend volt mindenütt; még kutyacsaholás sem hallatszott. Odasompolygott házához, megkerülte, hogy a lakószoba ablakához zajtalanul érhesse. A vörös függönyön gyenge világosság áradt ki. Egy függönyrezen be lehetett látni a szobába. És a mit Tahí András látott — az megállította szíve verését; halálos izzadtság ült homlokára, sötétség borult szemére, lelkére! . . . A felesége, az a szép, magas asszony, avval a kíváncsú pici szájjal — ott ült a hosszú padon, közel a gyermek nyoszolyájához. Mellette Peti Józsi ült, körülölelve az asszony darázsderekát és csókolgatva annak szabadon hagyott hónyá-kát, vállát. Tahí András kinjában felordított volna: ölni, gyilkolni akart. De szeme alvó gyermekére esett s csendes léptekkel sompolygott el, hogy az éj

magányában sirassa elvesztett boldogságát, becsületét. A nagy szál, erős ember zokogott mint egy gyermek.

*

Hajnalba beállított haza. Feleségét egy kurta „Adj Istennel” köszöntötte, majd reggelit kért. Kevesett evett, de egymásután ivott a magas, karcsu üvegből. A gyereke ott gubaszzkodott a lábánál — rá sem nézett. És midőn letette villáját, oda szólt az asszonynak: „Mond meg Jóskának, hogy velem jön ki az alsó füzési legelőre, nem jövünk estére sem haza.” Az asszony kiment; észrevett valamit férje arcán, szemeiben és keblét szorongó érzések kínozták. A juhakolban, a karám mellett találta Jóskát, a szeretőjét. Fel sem nézett reá, a mint csendes hangon mondotta, miközben kötényének ráncait egyengette: „András üzeni, hogy ma kint háltak az alsó füzési határban, tereld össze a nyáját — siess!” A bojtár az asszonyra nézett, arra a sugár, deli természetű, szép asszonyra, ki már hónapok óta a szeretője s kit ifju szíve minden melegével szeret. A legény szemei kigyultak, mellén megfeszült a cifra gombos lajblí — a mint a szép asszony után nézett. Majd bajuszát, azt a kackiás, hetyek bajuszát vigan pödörgette és egy éles, hosszú füttyöt halaltott. A kutyák felcsaholtak, a birkák összedugták fejüket. Egy fél óra multán utban volt Tahí András szép bojtárjával az alsó füzési határ felé.

Amint az alkony alászállott és az esti, ezüstös köd finom, lenge párázata beborította az egész tájat, Tahí Andrásné kiállott háza ajtajába és révedező szemmel nézett a messzeségbe . . . arra felé, hol ifju kedvese a nyáját őrzi s furulyaszó mellett ő reá gondol. Férje nem jutott eszébe, mohó, tüzes szeme csak a legényt szerette volna látni, tárt karjai az ő ölelését várták s piros, égő ajkai azokat a forró, bűnös csókokat. És amint az éj beállott, az asszony álmodozásából felébredt és házába tért. Még tett-vett valamit a konyhában és befordult a lakószobába. De szemeit kerülte az álom. Vétkes szerelme, bűnös vágyakozása és nyugtalan lelkiismerete elűzte szempillájáról az álom jóságos tündéréit. Szürke, ködös reggel borult a határra. Tahí András hazajött. Midőn a házba belépett, a felesége csalfa mosolylyal, áruló csókkal fogadta. A juhász az asszonyra nézett sötét, fájdalmas tekintettel, majd elfordult és halkán kérte: „asszony! az ünneplő ruhámat add ide nekem!” És szó nélkül cserélt ruhát, ünneplő csizmát. Az asszony csendesen kérdezte: „hová megy kelmed András, hogy felveszi az ünneplőjét?” Az ember reá nézett. S amint felesége szép, bűnös arcát látta: az elkese-redés, a fékvesztett indulat hatalmas erővel csapott föl kebléből. Szemei vad tűzben gyultak ki s úgy megszorította a felesége karját, hogy körmei bele-mélyedtek a puha husba s piros, meleg vér bugy-gyant ki onnan. „Hová megyek? Hát a törvényre! Te asszony! A szeretődöt ez éjjel lent a füzésben megölm!” . . . A vad kiáltás remegő hebegéssé csuklott el, amint szeme alvó gyermekére esett és látta az asszony szemeiben a halálos, félelmetes iszonyatot. Halálsápadt lett ő is, kifordult a házból, hogy arra a hosszú, nehéz utra menjen, melyről nincs becsületes visszatérés. Az asszony őrgöngő fáj-dalmában a gyermek ágyacskája mellett kuporodott össze és tépte, cibálta vad kétségbeeséssel haját, ruháját.

A gyermek csendesen, boldogan mosolygott álmában . . .

AZ „ALFÖLD“ SZÉPSÉGRÓVATA.

ÉHSÉG.

Irta: SGREIBER HANZ HEINZE.

Fuchs Arnoldné.

AZ ÜSTÖKÖS.

Millio mértföld messzeségben
Egy üstökös fut el az égen
Vakító sáv vonul nyomában
Amint eltűn a félhomályban
Hová siet? Hová visz útja?
E világon senki se tudja.
Hisz e világ csak addig látja
Amíg pazar fényt szór le rája.

Szép vagy . . . Vakító tiszta fényed
Megcsodálják az ifjak, vénék.
Oh, mert csodás szemednek fénye
Ha csillan benne gyönyör keje —
Árnyad nincsen, — csupán csak fényed —
Mindenki lát s hozzád nem érhet
Mint üstökös csillagsugáros égen,
Jársz gögösen, büszkén, kevélyen.

S mégis — talán ha sorsod fordul
S szemedből még sok köny kicsordul.
Ha az idő majd elpereg
Más divat jó s új emberek;
Ha más világba jutsz talán,
Az élet muló alkonyán;
Akik ma még csodálják fényed
És őrvongve rajongnak érted
Oh lesz e vajh köztük ki tudja,
Ha változik a csillag útja
S a láthatár kissé ködös:
— «Hogy hol bolyong az üstökös?»
«Hogy hol bolyong az üstökös?»

BAJTAY MIHÁLY.

Téli idő volt. A főváros teljesen belebujt a zord idő köntösébe. Havas volt minden. A villamos egyhangan csilingelt végig az utcákon. A köruton be-szaladt egy utcába, majd ott, a hol a magas házsorok végig érnek, ismét, kibujt zörögve robo-gva ki a pályaudvar felé.

Nem messze onnét, a hol a villamos vágányai véget érnek, van a főváros proletár negyede. Bár merre csak ellát a szem, mindenféle befüstöltfalú, három sötét négy emeletes házakat lát az ember, a melyeknek szűk bejáratuk van. Sokan vannak olyanok, akik már évtizedek óta laknak Berlinben, de a kik e városrészt nem ismerik.

E szürke házak egyikében, hová a barátságos napsugár soha be nem téved, van egy lakás a negyedik emeleten, a melyben az emberi élet nyomorát a maga borzalmaival feltalálhatni. Ab'akszerű üvegen át szűrődik be némi világosság a szobába, ha véletlenül oda téved a napsugár s megvilágítja azokat a halvány arcú, sovány embereket, kik a nyomor szülőtteit a legnagyobb mocskokban képviselik.

Egy család lakja az odut, mert lakásnak nem nevezhető. A két családfentartó két hónap előtt betegség folytán elvesztette kenyerét.

A falakról poros tapétadarabok lógnak le. Az egész butorzat ágyastul, asztalostul, részint zálogba, részint az ószereshez került. Asztalul most egy nagy faláda szolgál s a széket két lécz közé tett deszka pótolja. A konyha üres, itt ott lóg egy tányér, vagy plésütő a falon. Szerte széjjel köszéndarabok hevernek.

A lakás ajtaján kopognak, majd belép az ajtón a házmester, ki egy levelet nyújt át. A levélben a tulajdonos lakó korcsmáros kéri néhány márkát kitevő adósság kifizetését. Sürgősen, 8 napon belül kéri, mert ellenkezőleg . . .

A ház tulajdonosa fiatal pap volt, ki csak nemrégiben mondott szép beszédet az emberbaráti szeretetről. Valami ujat is mondott, úgy, hogy a nagy urak elnevezték a papot a szocializmus apostolának.

Mikor a családapa mindezt meghallotta, hangosan felkacagott. Talán azon nevetett, hogy a papok emberszeretetről beszélnek és mégis annyi sok a rossz ember . . .

Vagy talán az volt előtte olyan nevetséges, hogy az emberek templomokat építenek az Urnak, a helyett, hogy annyi száz embernek kenyeret és ruhát adnának.

Felkiáltott:

— Jézus nem akarta ezt! . . .

Hideg szél fujt végig az utcán s egy-egy szél-roham meg-megrezgette a házak ablakait. Néhány nap mulva künn voltak családok az utcán. Még jó, hogy a nagyvárosban vannak olyan házak, a hol bár

kenyeret nem, de legalább melegséget találnak a szegényemberek.

Az a munkás ember, aki ott fönn lakott a nyomor fészkében, újra eltűnődött azon, hogy a gazdag emberek csak a rózsás oldalát ismerik az életnek, a másikkal, a feketével még nem néztek farkasszemet.

Mialatt az apának ilyesféle gondolatok jártak lázas agyában, addig az anya gyermekeivel foglalatlanoskodott, hogy elfelejtse velük a vacsorát.

És a gyermekek elaludtak. Álmodtak friss fehér-cipőről és tejről.

Az anya lassan a konyhába s mpolygott, ahol bezárta a konyhaajtót. Majd visszatért az alvó gyermekehez s megcsókolta őket.

A konyhában aztán minden további gondolkodás nélkül elővett egy törőrongyot, kampós szőghöz erősítve, egy székre állott s nyakára kötötte . . .

Az apának feltűnt az asszony hosszas künmaradása s kiment a konyhába. Ott találta nejét holtan, mereven . . .

Zokogva borult a tetemre s fülébe sugta a halottnak :

— Ez a mi sorsunk, ez !

A hó pedig halkán hullott alá a magasból a nóptelen utcára . . .

B.—a.

ÉS MÉG AZT MONDJÁK.

Irta : EGY AGGLEGENY.

A terasz ernyője le volt eresztve, a hős hely némileg homályos volt.

Közel egymáshoz, szemtől-szemben, két alak ült. Pálma kisasszony és Aurél. Az előbbi hintaszéken ringatta magát és mosolygott; az utóbbi izgatottan, merően nézett a leányra és arca igen halvány volt.

Pálma egy elszegényedett földesurnak egyetlen leánya. Ragyogó szépségű, királynői természetű érdekes alak, a kit elkényesztetve neveltek, s a kinek uri igényeit állítólag egy öreges báró elégitette ki.

Aurél aljárásbíró, körülbelül ezer forint fizetés-sel, semmi vagyonnal, a kinek e mellett még édes anyját is tartani kellett.

Szemtől-szemben ültek egymással a teraszon és beszélgettek :

— Úgy van kisa szony — mondta Aurél némi-leg rekedtes hangon — én szeretem önt.

A leány közönyösen, a legkisebb meghatottságot sem árulva el, ezt válaszolta :

— Mennyiszer hallotam már én ezt.

— De oly őszinte szívből jövőn, mint most, még soha.

— Csodálatos, de ezt mondta mindenkinek. És még esküt is tett reá.

— Én nem esküszöm, mert teljesen fölösleges. Az én vallomásom több mint az eskü.

— Pálma erre nem válaszolt semmit. Játzott a legyezőjével s úgy tűnt föl, mintha elméázott volna.

Aurél azonban, a kinek izgatottsága fokozódott, beszélt tovább :

— Úgy szeretem, amilyen szerelemről még csak képzeletem sem volt.

— Lobbanó tűz, amely támad és azután ki-alszik.

— Szerelem, amely csak egyetlen egy esetben ér véget.

— Ha ?

— Ha némán, mozdulatlanul fekszem a temető kertben.

— Én nem tudok hinni a férfiak szerelmében.

— Csalódott ? hallatszott Aurél kérdése, majd nem fenyegetőn.

— Nem, mert nem voltam szerelmes sohasem.

— Hát kísértse meg. Szeressen engem és tegyen boldoggá.

— Nem vagyok barátja a kísérleteknek.

Aurél kebléből mély sohaj tört elő s a fejét kétségbe esetten hajtotta le.

Pár pernyi szünet után azonban ujából kezdte a küzdést.

— Mily boldogság volna az, ha szeretnők egymást. Nem tudna róla senki, csak mi ketten. És bár jól tudnók ezt, adnánk az idegert mindenki előtt. Összejönnénk elrejtett helyen.

— Mindebből azonban nem lesz semmi. Éppen semm.

— Mondja, hát igazán nem hisz abban, hogy szeretem ?

— Nem.

— Tegye meg hát azt, hogy adjon alkalmat a bebizonyításra.

Pálma gunyosan fordult feléje és erős gúnnyal kérdezte :

— Csillagokat akar lehuzni az égről ?

— Azt nem, de hajlandó vagyok mindazt megtenni a mire lehetőség van. A mi nem baladja túl az emberi erőt.

— Hajlandó volna elkövetni valami örült vakmerőséget ?

— Mindent.

— Olyat is mint a milyet az a lovag elkövetett, a ki egy nő keztyűje után az oroszlanok ketrecébe ugrott be ?

— Még külobbet is.

— Hát legyen. Megteszem a kísérlet arra, hogy szerelmét bebizonyítsa.

— És ha megteszem azt, a mire utasítani fog az enyém lesz ?

— Az öné.

— Esedezem, mondja, mondja gyorsan, hogy mit kíván tőlem ?

Pálma egészen közel hajolt hozzá és alig hallhatóan sugta :

— Vegyen nőül.

Aurél meglepetve ugrott föl és merően nézett a leányra. Azután odalépett hozzá, megragta a kezét és szólt :

— Hát legyen.

És körülbelől ezer forint fizetéssel bíró aljárásbíró nőül vette a tündér szép, nagy igényű, kompromittált Pálmát, a kiről a legmerészebb fantázia sem tétélezhetette föl, hogy férje oldalán megváltozik.

. . . És még azt mondják, hogy a mai kor esenevészeseedik.

És még azt mondják, hogy manapság az örült-séggel határos vakmerőségeknek lejárt az ideje.

Hogy ha bátorságról, vakmerőségről akarunk hallani, akkor vissza kel menni az ó-korba, abba az időbe, amelynek alakjai hősök, martírok tudnak lenni és behunytt szemek nélkül rohantak a veszedelmbe!

Bah!

Annak a lovagnak az esete, a ki a keztyű u án az oroszok közé rohant, a szó szoros értelmében eltöppül az Aurél bátorsága mellett.

És erről az emberről még nem irtak hősköteményt.

ÖZV. HAUSER KÁROLYNÉ.

Fényes, nagyszabású estélylyel lesz gazdagabb Arad farsangi krónikája február 9-én. A szegény tanulók bálját tartják e napon s ezen a mulatságra hívó alkalmon bizonyára ott lesz városunk egész előkelő világa. Nem csak a mulatság önös érdekéért ke-

Özv. Hauser Károlyné ezredesné,
a szegény tanulókat segélyező egyesület elnöknője.

resik fel az estélyt, hanem, hogy nemes célra, a szegény tanulók javára áldozatot hozzanak. Ez a mulatság, mely a benne résztvevőket jókedvre deríti, a szegény kis fiúk, leánykák számára sok pár cipőt, ruhát, meleg ebédet jelent.

S hogy ez enyhületet adó dolgokhoz jutnak, — akinek önuadatlanul is hálát mondanak, akit talán nem is ismernek, de mint a jóságot képzelik maguk felett az: özv. Hauser Károlyné urnő, a szegény gyermekek jótevője.

Ő rendezte a mostani estélyt is, mely aránylag csekély része az ő áldással teli működésének, mely-

lyel mint a szegény tanulókat segélyező egyesület elnöknője, egy egész város szívbeli becsülését hódította meg a maga számára. Nem is lehet ez másképpen azok részéről, kik az ő munkáját ismerik. A hajdani, szerény határok között működő egyesület egyszeribe mily nagygyá lett, amint Hauserné urnő vette át annak vezetését. A női szív, párosulva a férfiasan erős kézzel, felemelte a jótékony intézményt a mai nivójára, midőn hathatósan, nagy arányokban állhat a humanizmus szolgálatába.

Előbb említett jó tulajdonságain kívül, abban van Hauserné urnő nagy sikereinek titka, hogy nem csak az elnöki székből való trónolással tölti be tisztét, hanem buzgósággal, munkaszeretettel telve, résztvesz mindenben, maga intézkedik s fárad az egyesület számos teendői körül. Mikor pedig egy-egy kiemelkedő alkalom előtt van, mint a közelálló estély, heteken át fáradhatatlanul, szeretetreméltóságát, előkelő összeköttetéseit segítségül hívja, szervez, épít. Természetes, hogy a siker nem maradhat el ilyenkor.

LEVÉL.

(A M Á S V I L Á G R Ó L.)

Drága Barátom!

Maga most egy rettentően ijedelmes arcot csinálsz — látom, és azon gondolkodik, hogy a kísérteties hangzású levelet olvasatlanul elégesse. Nagy kár éppen nem lenne érte. Azonban jobb szeretném, hogyha elolvasná és megnyugodna abban, hogy nincsenek kísértetek.

Aki ezeket a sorokat írja, egy eleven hus-vérű fehér nép, aki most is jóízűen szokta falatozni a sonkát tea mellé vagy üresen. És számtalan Kugler meg Cabos bonbonos dobozai az árulók, hogy csemegézni is szokott csakugy mint hajdan — annak előtte.

Hajdan! Kedves Pejkó! — mikor Ön még ismeretségben, mondhatnám érzékeny barátságban állott ezzel a közönséges nyárs polgári asszonykával, a kibe talán csak véletlen botlott belé, de akivel aztán szívesen vesztegette drága idejét, mert akkor nem volt éppen talán fontosabb dolga . . .

Ön! kedves Pejkó — aki a nagy méltóságú hatalmas — többágu koronás fejedelmi leszármazású családnak egyetlen majoreskoja és mint minden földi javakban bővelkedő kényes viselkedésű fiatal főur mulatságot talált s keresett abban, hogy barátnőjének válasszon egy falusi asszonyt, akinek minden nemzetsége atyafisága „tekintetes“ ur volt. Akinek az asztalánál nem inasok szolgáltak fel, és nem volt soha sem komornája, még jobb fajta szoba leánya sem.

Akárhányszor ebédelt Ön nála olyan étkeket, amit egyenesen az Ön kedvéért az Ön barátnője főzött és pikáns élvezetet talált Ön abban, hogy ezt a rendes asszonykát az ő szokott hétköznapiasságától elvonja s boldogan mulatott mikor ebéd után a kis vendégszoba salonos milieujében az első orosz cigarettát az ujai közén diktálhatta. Az asszonyka rágyújtott és pompásan füstölt . . . A fali polcokról levándoroltak a diszkötésű poéták és felolvasásokat rendeztek — ketten — egymás öröme.

Néha ugyan a férj is élvezte, mikor ráért behuzta magát szerényen ő is egy karszékre; nem értette a dolgot, de igen büszke volt, hogy a feleségét ilyen nagy ur mulattatja, illetve a felesége ilyen nagy urat szórakoztat. Mert legelőször az asszony olvasott fel, igen nagy imitáló tehetséggel és vidám gesztusokkal . . . Igen! kedves Pejko, ebből az időkből datálódna a másvilágról szóló levél előzményei. Ön úgy bele élte magát a poézisbe, hogy szintén költővé lett és amikor személyesen nem lehetett barátnőjével, hát legalább a szelleme volt nála — irogatott neki szebbnél-szebb poétikus leveleket, amelyeknek minden bekezdése „Drága barátnóm“ volt, s valamennyi úgy végződött, hogy: „*sirig az Öné Pejko!*“

— Oh! milyen hosszú terminus a *sirig!* És milyen édes szép költői idézet mindjárt az első levél hátlapján!

„Egy uj csillag kél a láthatáron
S beragyogja sivatag magányom.
Mint ég felé sötét tenger dagálya
Ugy tör feléd lelkennek álma:
Ne csalj meg — égi fény!“

— — — — — sirig az Öné stb.

Ugyebár most már érti Ön miért írom e levelet a másvilágról, mert én felettem már a sir bezárult: Ön nem az enyém többé Pejko!

Ne ijedjen meg! nem következnek ebből vádak és szentimentális lámentációk.

Ej — dehogya! Csupán egy utolsó izenetet, mielőtt végleg átadná a testem, lelkem a másvilágnak.

Jöjjön hadd simogatom végig gondolatban még egyszer finom szőke szakállát, úgy ahogy csak nekem volt szabad.

A négylevelű lucernás bőr nyakkendőjét, a rózsaszín négy levelű szegélyes zsebkendőjét, a kis ezüst négylevelű jegyes gyufatartóját tegye a m. a. zeumába.

Mikor először nállam volt véletlenül ilyen szerencsés összeállításban — *nekem* mégis csak gyászt hozott.

Csitt! nem panaszkok!

Isten vele Pejko!

Egész nyugodtan kucsirozhat itt el a kis hajtó kocsiján. Nem vette észre a mirap is a mint a véletlen úgy hozta, hogy éppen akkor léptem a kocsihágsójára mikor Ön ott robogott el a régi két tarkával.

— — — Egy kicsit utána néztem ugyan a kocsinak „merre“? fordul, mert ilyen „őszi téli“ napokon mi édes emiék „Jou-jou kisasszonyt“ szavaltuk kávé, likőr, mellé Heltaitól. „Oly boldogok, hogy minta, azt le nem írja tinta“ . . .

Egész nap változatlanul közömbös kedvem volt a nevezetes találkozás után, csak néhányszor elszéltam a cigarettaszervizig és végig simogattam a gyufatartót.

. . . Veszedelmesen izgatott a vágy: rágyújtani!

Pedig megfogadtam, hogy többé *soha* nem cigarettázom. A füst hiányzott Öntől, a nikotin, a füst . . .

Ebből láttam, hogy még mindig ideges lehetek egy kissé . . . Ha nem is gyujthattam rá ujaim ajkaimhoz vitték a tüznéki cigarettát és aztán bosszusan morzsoltam össze.

Időközben vidáman bátran kopogtatva jött egy mosolygós barna ifiu, nem mondhatnám hogy *mindenképen*, de határozottan az Ön utódja . . . Imádja a munkás mégis fehér kacsókat és rajong a Peau d'espagné bőditő illatáért, amit órákig szagol egy selyem tálon vagy a szőnyeg diván vánkosain.

Ezek mind az Ön nyomai — éri már nem használom ezt a részegítő históriát azonnal énelégést kapok ha érzem. De a szőnyeg divánt el nem pusztíthatom, csak nem fekszem bele többet.

Nem olvassuk a kis „Katót“ és „Jön a jön kisasszonyok“ hátat fordítottunk.

A német császárné hét kis fiát sem irigyeljük többé.

Vége a „bébé“ világnak — s a gyermekes álmoknak.

Mindennek vége már ami a régi volt drága Barátom! Ön tudtomon kívül igazat írt nekem mikor minden levelet úgy végezte: „*a sirig az Öné,*“

Csak azt nem tudta tán, hogy a „*sir*“ nem mindig a föld alatt van.

— Szép tükör üvegablakok csipke rolettás hosszú ablaksáros boltozatos kriptában is vannak — örökre eltemetett ifiu asszonyok.

Igen Pejko a fehér Crizantémek amelyeket Ön íróasztalom diszeül hozott most már a kegyelet virágai.

Isten vele drága Barátom! Mulassa vidáman tovább az életet. Ha legközelebb bemegyem Kolozsvárra huzassa el Pongráccal az én nótámat:

„Őszi rózsá nyílik a kertemben,
Ha rá nézek Te vagy az eszemben.
Hogy elhagytál nem tehetek róla
Isten veled! — fehér őszi rózsá.

Idegen vagyok ebben a házban,
Nem ismer rám senki e nagy gyászban
Jaj! Hová hajtsum fejem nyugovóra?
Mond meg nekem fehér őszi rózsá!”

Siron túl is az ön barátöjé.
„MADAME CRIZANTEME.”

DALOLJ!

Dalolj vigan te kis madár,
Szállj a közelembé!
Hadd feledjem bus szerelmem . . .
Dalolj a fülembé!

Édes-kedves csicsergésed
Elfeleddi célem;
Hogy hányt-cetett életemnek
Bus napjait élelem!

Dalolj! Dalolj továbbra is,
Vigan a fülembé!
Mert mig dalolsz, bus szerelmem
Nem jut az eszembe! . . .

SAISON.

DIVAT FILOZÓFIA.

Arad, Február 8.

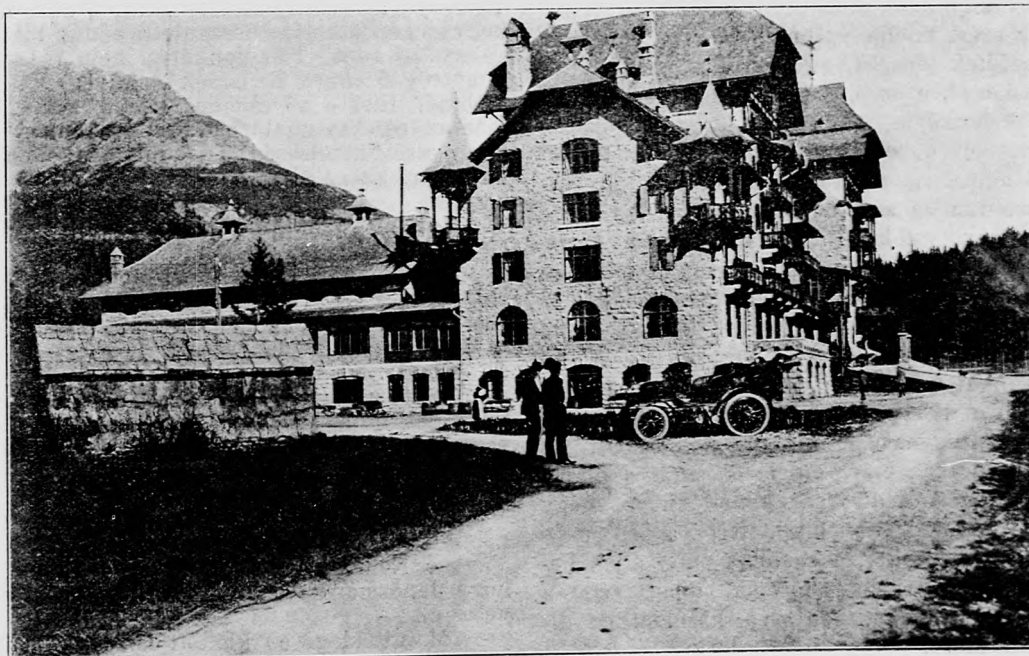
Kedves Honisch.

Maga most azt gondolja, hogy én valami nagy tévedésben vagyok. Pedig maga van tévedésben. Ugy-e azt hiszi, hogy én most a farsang, a báli szezon divatjáról akarok magának látképet, ugynevezett spektroszkópot mutatni. Hogy azt akarom leírni, milyen lesz a divat? Oh nem. Azt akarom megírni, hogy milyen *volt* a divat. Maga ugyan azt fogja rá mondani, hogy erre nem ad semmit, de hát megszokhatta már, hogy én ilyen aprólékos elvi kérdésekkel édes-keveset törődöm. Nem is annyira divattudósítás lesz ez, édes barátom, hanem inkább afféle meditáció a divat filozófiájáról.

Maga elvből fél a filozofáló asszonyoktól, ugye? Na, sohse tartson semmit, nem lesz olyan mély, hogy beleszédülhessen, de különben is ráfér magukra férfiakra, egy kis olyan időátmenet is, a melyben nincs se kártya, se bor, se pezsgő, de még párbajról se szó.

Tehát avval kezdem, hogy a divatot védelmembe veszem, különösen védelmembe veszem a báli divatcikkeket.

Nehogy azt gondolja, hogy előlem most az *asszony* beszél és hogy az uramnak akarok a maga

Carami hotel Tiroiban.

hasábjain egy kis erkölcsi oktatást adni! Hogy az uramról mi a véleményem, avval maga tisztába van.

Védem tehát a divatot. Még pedig azért, mert poétikus intézmény, mert erjeszti az izlést, mert finomítja az érzéseket, szóval mert esztétikus valami. Volna még egy indokom, hogy t. i. nemzetgazdasági forgalmat idéz elő. De hát evvel én nem foglalkozom, mert az már arra a lapra tartozik, ahol a Soll és Haben tartja birodalmát.

Ha maga, mondjuk ezelőtt 10 évvel látott volna egy asszonyt sétálni, a kinek a mai divat elsőrangú clouja, a *tüll d'argent*, a *tüll d'esprit*, a *tüll d'or* az *illuzió*, a *crépe de Chine* borítja a ruháját, maga mindenesetre elszörnyűködött volna. Csunyanak, izléstelennek és főleg pazarlásnak tartotta volna. Pedig ma mindenki szép, izlésesnek, poétikusnak tartja s ha pazarlásról panaszkodik a férj, oktassa ki az asszonyt, hogy csak annyit számoljon a kereskedő asztalára, mint a mennyit az a divatszövet — *megér*. Mert az asszonyféle, jómagamról tudom, csak azt tartja szépnek, jónak és izlésesnek, a mi drága, a nélkül, hogy az áru szép, jó és izléses voltával behatóbban foglalkoznék. Mondom tehát, maga tíz évvel ennekelőtte örületségnek deklarálta volna a tüllborítékot. De hát ép ebben van a divat hódító ereje, ez a divat Sámsoni üstöke, hogy meg tudja változtatni a nézeteket. A divat előkészíti, idomítja, átformálja az izlést, s nem az izlés a divatot. A divat tökéletesedik, az esztétikai szép leszűrődik, törvényekké, paragrafusokká alakul s zsinórmértékeül szolgál a vele együtt nemesbedő, finomodó izlésnek. A mit tíz évvel ezelőtt még csunyanak talált volna, azt ma már azért találja szépnek, mert időközben folyton képződtek lépcsők, melyekről a csunya, az izléstelen lemarad, a szép, a tetszetős konzerválódik s a mi újabb hozzájön, már rendezett szabályok utasításai szerint olvad bele a már meglévő esztétikai konglomerátumba. Ha néha-néha a divat el is csapong az esztétikailag széptől, az nem baj. Az ilyen eltérések, szörnydivatok mindmegannyi csak kísérlet, szárnypróbálgatás. Keresés-kutatás a vonalak, az ívek, a dimenziók, a színösszetételek csodás és kiaknázhatalan világában s ez a vak keresés néha nagyon bő szürettel jár *Divat* asszonyágnak. A mi csunyat produkál valamelyes újabb divat, azt a jövő évi divat szépen lefejt, leférceli s elzárja vagy odaadja — a szakácsnének. A mi szépet termelt, az mind beolvasztódik a már meglévő *izléstörvény*-be. Mennyi eltévelygése a divatnak kellett ahhoz, hogy a divat irányítóinak eszébe juthatott pl. a *crépe de Chine*, a Chantilly-csokor, a *chenillia petty* stb. Pedig még ezek sem tökéletes formák, talán szintén csak kísérletek valami igazán szép, harmónikus divat megteremtésére.

Hogy a báli toaettek divatját veszem különös védelmembe, annak is meg van a maga jó oka. A báli

terem az, ahol mindenki a legtöbb izlést akarja kifejteni. Ugyszólván hatványozza az izlést. Mert a bálterem a szívek Wallhallája. Az az előnyösen ismert menyország, ahol néha házasságok kötődnek. Következőleg a báli toaettek terén találjuk a legtöbb izlést és a legkevesebb kísérletet. A bálterembe már csak avval az izlésraktárral vonulunk be, amelyet évtizedeken keresztüli gyűjtöttünk. Itt aztán már az anynyit emlegetett válogatott izléssel találkozik a vizsgaszem. Minthogy az izlés egyéni dolog, nem lehet mondani, hogy aki báli ruhát vesz magára, az izlés Csiborasszójáról lógtaja le a lábát. Általánosságban beszélünk, kedves Honisch és filosofáink.

De ezzel elég is volt ebből, mert hallom, megjött a Kati a sáfránnyal.

Isten áldja
Eveline.

U. i. Most szeretnék magamnak egy mousseline de soie ruhát venni, de az uram már a muszlin szóra válpört akart indítani. Látja ilyen az asszony sorsa.

Eveline.

MARGIT.

Irta: HÄBEL IRMA.

— Margit! ez utolsó szava? — kérdé majdnem nyersen Tavassy Lajos a vele szemközt ülő fiatal nőtől, ki nem volt szépnek mondható, de volt lényében valami meg nem határozható báj, mi nem csak kellemsé, de olykor széppé is tudta varázsolni. Tavassyt, az elkényeztetett férfit, a nők dédelgetett kedvencét, láthatóan bosszantotta eddigi rábeszélésnek sikertelen volta. Tulajdonképen nem is tudta, mért könyörög ő ennek a nőnek? Mivel külfömben ez a többinél. Hisz e nő csöndes, szelid volta s igazán már az ostobasággal határos csökönyös nézetei a becsületről, kötelességről — tulajdonképen untathatnák már. Ez az ellentállás új neki. Vagy éppen ez izgatja?

Azt hitte: Margit a párbaj után, melyet az ő férjével vívott más nő miatt, meg fogja őt hallgatni. Ő Margit férjét kényszerítette, hogy az őt provokálja. Meg akarta ölni Jenőt, hogy Margitot elvehesse. Ejh! ezt éppen nem! Miért kötné ő magát le? s még hozzá Margithoz? . . . egy kis kaland . . . Nos! . . . s most mégis szinte önmaga előtt pirul el ő, a blazirt férfi. Nem tudja Margitot úgy tekinteni, mint a többit. Még megéri, hogy bele-szeretett. No ez szép lesz. Mindez villámsebesen cikázott át gondolatain, míg társnője lassan emelte rá szemeit, mondván:

— Hallotta?! Kérem, mendjen már, nekem Jenőhöz kell mennem

— Nem értem magát Margit. Hisz jól tudja, hogy Jenő magát sohasem szerette, csak vagyonáért vette el. —

Margit idegesen kiáltott közbe:

— Kérem, ez nem tartozik magára.

— De igenis rám tartozik. Főll kell nyitnom szemeit. Hát még mindig nem akarja elhinni, hogy

Jenő lépten-nyomon megcsalta? Sőt többet mondok: vagyona nagyobb részét már el is tékozte. Ha ez így tart, ma-holnap rokonai támogatására lesz rászorulva.

— Ez mind nem tartozik önre.

— Tehát maga itt akar maradni, ebben a házban? Büszkesége, önérzete nem lázad-e föl azon tndat ellen, hogy kinevetik. És ma még csak nevetik, de holnap már el is itélik.

— Kedves Tavassy! nekem a világ ítélete nem mérvadó. Tán enyhébben ítélné fölöttem, ha a férjemet most hagynám el, midőn tehetetlen, félholt?

— Férje nem érdemel mást a történetek után. Csak jogával élne, ha szíve szavát követné. Mit tagadja — folytatá Tavassy merészen — tudom ugyanis, hogy szeret engem.

— Ki mondta azt? — kérde Margit elsápadva.

Tavassy éles szemét nem kerülte ki a nő összerendezése. A mit eddig csak gyanított, az kezdett előtte bizonyossá lenni. Hát csak rajta gondollá — mégis tiéd lesz a győzelem s most még merészebben folytatta:

— Ki mondta? maga Margit! Kezének remegése, szemének egy-egy önfelelt pillantása, egy-egy mosolya már rég elárulták nekem féltve őrzött titkát. . . Igen szeret! — szeretsz! E szavakkal fölkel, hogy Margitot keblére ölelje.

De e pillanatban Margit büszkén fölegyenesesedve, kezével az ajtóra mutatva mondá:

— Távozzék! A feleség helye a férje oldalán van, jó s balsorsban. Nem hagyom el Jenőt.

Ugy megszépült ez a nő, a mint így félfejjel megnöve villámzó tekintettel állott előtte. Csak most, e pillanatban érezte Tavassy, hogy szereti, örülten szereti e nőt, de mennie kellett. Belátta, ha még egy lépést tesz: örökre elveszti. Pedig most már övének kell lennie:

— Megyek most Margit: de ha hívni fog, visszajövök. Meghajtotta magát és elment.

Ha visszatekint, látta volna, mint omlik le Margit térdeire és suttogja forró könnyei között: Köszönöm Istenem, hogy erőt adott. Segíts meg továbbra is! Azután sirt — sirt keservesen, amint végig gondolt egész életén. Korán maradt árván. Nagybátyja mogorva öreg ember volt, a kihez azután került, hogy zárdából kivették és a kit csak olyan tehernek tekintette őt, a ki miatt — mert hát mégis csak ő volt — inkommodálva volt állandóan. Megváltójaként tekintette Torday Jenőt, ki mint kitűnő táncos hamar megnyerte tapasztalatlan szívét. Mit tudta ő, hogy egy egész életboldogságához még nem elég, ha valaki csak jó táncos. Asszonynya lett. Csak azután vette észre, hogy mindketőjük szíve üres, hogy nem egymásnak valók. Megkezdődött az ő kálváriája. Férje elhanyagolta. Barátnői örökös éspikeldései és gunyos szánalmak önmagába vonulták tették. Az egyetlen, kivel szívesen társalgott s kibe lassan lelke egész erejével beleszeretett, Tavassy volt: de a most már kiélesült megfigyelő tehetsége észrevette, hogy Tavassy a női játékszernek tekinti és ezért uralkodott szíven egész végkimerülésig. Ha az az ember őt még tovább ostromolja, nem lett volna-e elegendő ereje. . . Most megy férjéhez. Igen! Ápolni fogja őt, E t tennie hitvesi kötelessége. Feledni fogja mit vétett, ellene. Csak a szenvedőt látja majd benne, aki segélyére szorul.

II.

Három hó telt el. Torday Jenő állapota, bár az orvosok mindent elkövettek megmentésére, egyre rosszabodott. Tüdeje, mely ezelőtt sem volt ép, a kapott seb folytán gyorsabb tempóban pusztult. Ha még soká húzhatta volna. De az a párbajeset mélyen megrendítette lelkét is. Látnia kellett, hogy az az asszony, kit ő oly kevésre becsült, mily angyali jószággal van iránta. Nem távozik ágya mellől, kifogyhatatlan türelmü. Összehasonlította azzal, akiért elhanyagolta ezt. Mily különbség a kettő között. Nejét csak most kezdte ismerni, becsülni, mikor — oh jól érezte — már késő. . .

Midőn elvette: igaz, nem a szerelem vezette, hanem a szükség. A leány vagyonával mentette meg már-már süllyedő hajóját. De hát tehetett-e ő róla, hogy az öreg annyira kínálta neki a lányt s a vagyonra meg neki annyira szüksége volt? Hogy nem törődött a házasság után nejével? De mikor az épen semmiben sem akarta őt megérteni. Igaz! De vette e ő magának csak egyszer is a fáradságot, hogy annak a naiv asszonykának a szívét megnyerje? Keserűen kellett beismernie, hogy soha! Unta társalgását, mely ostoba iskolai élményein túl nem terjedt. Elfordult tőle, magára hagyta: azaz, hogy az utóbbi időben barátjára, Tavassyra bízta, hogy ő maga annál fesztelenebbül mozoghasson. Panaszkodott-e az az asszony csak egyszer is? Soha! Most látta csak be, hogy volt ebben a nőben kedély is, szellem is, hogy romlatlan szívét ugy vezethette volna, amint néki tetszett. . . De most már késő. . . késő. . .

Margit könyvéből véletlen fölpillantva, látta férje elborult arcát. Hogy gondolatait másfelé terelje, beszélgetni kezdett a közelgő tavaszról, meg arról, hogy ha ily enyhe marad az idő, már a jövő héten kimennek Aurélházára birtokukra és majd később, ha Jenő kissé megerősödik, Olaszthonba utaznak. De Jenő csak nem tudott ma fölvidulni. Bár titkolták előtte, érezte, hogy napjai meg vannak számlálva, pedig lelkét még egy elintézetlen ügy nyomta. Nehezen fordult meg s a föléje hajló Margitot kérte, hogy segítse föl.

— Ide üljön, közel hozzám, ugy — mondá halk hangon. — Mivé lettem!

— Majd jobban lesz Jenő, csak türelem.

— Tudom! Margit! Irt már az ispánnak?

— Irtam, hisz tudja, hogy Kormos hűséges embere. Rábizhatja a birtokot. Ne nyugtalankedjék miatta.

— Épen ezt akartam mondani. Tartsa meg Kormost azután is.

Fuldokló köhögés fogta el.

Margit csillapító szert nyújtott neki. Kérte, ne beszéljen, pihenjen.

De Jenő makacsul folytatta, bár folyton abba kellett hagynia a köhögési rohamok miatt.

— A most örökölt Zergőt eladtam. Az aurélházi teher törülve van. Berkes ügyvédnél a végrendelet.

— Már megint sokat beszél. Nézze! tovább olvasok! Jó lesz?

— Ne szakítson most félbe. Zergőből felmaradt 20 ezer forint. Abból neveltesse Margit — a fiamat.

— A fiát? kérde Margit ámulva.

— Igen Margit! a fiamat. Nem tudja más,

csak Kormos. Az anyja meghalt, a fiu most 7 éves. Nem kívánom, hogy szeresse, csak — ha nem lesz terhére — gondoljon reá. Most Pesten van.

Margitban e szavak alatt egy elhatározás érelődött meg. Miért nem édesitené meg férje utolsó napjait.

— Miért nem mondta azt nekem már régen? Mindjárt akkor. Hazahozattuk volna. Hogy hívják?

— Jenő! Jobb volt ez így. Hogy egybekeltünk, a gyerek még kicsiny volt. Meg hát — tudja — a világ!

— Ejb a világ! Még ma sürgönyözünk, hogy hozza haza valaki Jenőt. A címét kérem.

— Margit! maga ezt megtenné? A kezét! Köszönöm, Oh! még tud e bocsátani?

— Mit bocsássak meg? — s gyöngéden segíti lefeküdni a hátrahanyatlott beteget, aki forró könyecseppeket hullatott kezeire.

Torday azonban nem érte meg, hogy fiát, kin szeretettel csüngött s kit az általa annyira félt világ elől úgy el tudott rejtteni, megláthatta volna.

Másnap meghalt.

III.

Margit a kis árva fiuval, kit kedvessége miatt mindjobban megkedvelt, Aurélházára költözött. Itt élte le a gyászévet, azon megnyugtató öntudattal, hogy férjével szemben hitvesi köteleességét mind végig teljesítette.

A gyászév eltelte után levelet irt. Hogy kinek? Könnyen eltalálhatjuk. Annak, akiről most gyakran hallhatta, hogy mily egészen más emberré lett s kit mostmég forroban szeretett. Kérte: jöjjön, segítsen neki a kis Jenő nevelésében.

A VÁROS VÁLASZT.

(TISZTUJITÁS.)

Az e hó 26-án tartandó városi tisztujtó közgyűlés (nem-e az utolsó!?) lefolyása elé nem csekély érdeklődéssel tekinthetünk. Folyik is a korteskedés a városatyák megnyerésére az — egész vonalon. Jóllehet a polgármesteri állásra is kihirdettetett a pályázat, arra mindeddig senki sem pályázott s most már előre láthatólag nem is fog. Tehát *Institoris* Kálmán marad Arad polgármestere, kit a decemberi közgyűlés *Varjassy* Lajos gazdasági tanácsnokkal szemben négy szótöbbséggel megválasztatott. *Varjassy* Lajos, — bár jussa volna — s nagy reménye a győzelemre is, mint *nagyon jó ízlésű* ember — a törtétek után — nem pályázik.

Az üresedésben levő „főjegyzői állás“-ra eddig *Löcs* Rezső I. aljegyző, *Kádas* Kálmán adóügyi tanácsnok és *Greén* Nándor alkapitány adták be pályázati kérvényüket. Mindhárom pályázó huzamosabb ideje szolgálja a várost, s mindnyájan kifogástalan, derék, ambiciosus tisztviselők. Hogy kit fog közülök a városatyák

többsége a város *pennájává* (így nevezik a városi és megyei főjegyzőket) választani, azt a közel jövő fogja megmutatni.

A választás előtt azonban nem lévén több alkalmunk ez ügghöz hozzászólni, nekünk már ma kell a tizenkettedik órát jeleznünk s azért mint a közvélemény egyik részének szerény képviselői, hűen meggyőződésünkhöz, legjobb tudásunkhoz képest s szem előtt tartva féltve szeretett városunk érdekét, jövőjét, nem tagadhatjuk meg nézetünk kifejezését.

Hogy ki legyen a „város tolla“? — ez a kérdés, ha tekintjük a három pályázó ritka s egyaránt nyilvánuló *becsületességét* és *szorgalmát*, nehezen volna megoldható, városatyáink azt mondhatnák, hogy legyen a *legöregebb* pályázó, tehát *Kádas* Kálmán.

Ha azonban — és legyünk őszinték — *igazságos körültekintéssel* a városi főjegyzői állással járó teendőket, a képességet, jogi érzéket, jogi tudást és tapasztalatokat vesszük figyelembe, tudván azt, hogy a „modern kor“ megköveteli a magáét, s hogy Arad város polgármesterének egy *minden tekintetben reátermelt* helyettesre van szüksége, úgy a válasz önönmagától keletkezik, mert mindezen kellékek összpontosítvák: *Löcs* Rezső I. aljegyző személyében.

Vannak még más szempontok is, melyek *Löcs* Rezső személyét tolják előtérbe, ezek azonban — legyenek bármily megszivlelendők és elismerésre érdemesek — bennünket nem befolyásolnak, mert ha bármily szép és ritka a *Löcs* Rezső esete, hogy ő az államnál már tíz év előtt a jelenlegi állásánál szebbet s szebb jövőjüt töltött be, s ezt, csakhogy munkásságát szülővárosának szentelhesse, jelenlegi állásával feleszerelte: Arad város szolgálatába lépett — őt a fennebb elősorolt okoknál fogva tartjuk a főjegyzői állásra a legrátermettebbnek.

Hisz a városunknak közvetlen érdeke az, hogy a főjegyzői állást oly férfiura bizza, a ki a mai korszellemnek megfelelően töltse be fontos tisztét.

Kádas Kálmán adóügyi tanácsnok, kipróbált, régi hivatalnoka Arad városának. Ő a legjobb adóügyi tanácsnok, kit valaha város birt, de azért a főjegyzői állás reá nézve — nagy teher volna, s csakhamar kénytelen volna belátni azt, hogy ezen állás *ma már*, tapasztalt bár, de fiatalabb erőt kíván, mert ezt várja és követeli Arad város közönségének érdeke.

A harmadik pályázó: *Greén* Nándor alka-

pitány, a rendőri bűnügyi osztály vezetője. Róla a többek között azt is tudjuk, s ez jellemzi őt legjobban, hogy *minta rendőr!* A főkapitánynak jobb keze! És ezért kétkedünk, hogy a főkapitány elválna legjobb kapitányától, kit a közvélemény amugy is már régen a főkapitány majdani *utódljává* szemelt ki.

AZ OLVASÓHOZ.

Most, hogy lapunk immár a második évfolyamba lépett, jól esik egy kissé dicselkednünk. A mikor megindultunk, minden oldalról halottuk a gúnykacaját, a sajnálkozó intelmeket, s mindenki holtbizonyosra vette, hogy lapunk egy meddő, sikertelen vállalkozás. Mi komoly ábrázattal hallgattuk végig ezeket a diviniciókat, melyek mind bementék az „Alföld“ kimulását. A komoly ábrázat mögött azonban ott belül oly bizalmas és biztos érzéssel vártuk az év végét, melylyel fölverteztük magunkat a haláljóslatok ellen. És ime, most már itt állunk az új év elején s nem szüntünk meg bizakodni lapunk jövőjében. Sőt kétszerezett buzgalommal lépünk az újévbe, mert látjuk, hogy a mi közönségünk ép úgy tudja, mint mi, hogy az „Alföld“-re szükség van.

A mi közönségünk nem fogyhat, annak természet szerint csak szaporodnia lehet és a mikor megelégedéssel tekintünk végig eddigi működéseinkre és megelégedéssel konstatáljuk, hogy lapunk számról-számra javult, olvasó közönségünk megszorodásához képest mi is nagyobbítjuk a lap terjedelmét, javítjuk tartalmilag és csinosítjuk külsőleg. Már a jelen számban is újítást talál az olvasó a belső berendezésben alkalmazkodtunk a modern lapok berendezéséhez.

A midőn tehát az első évfolyam után büszkén tekintünk arra a tényre, hogy a létkérdés alapkövét leraktuk, egyúttal bizalommal tekintünk a jövőbe, remélve, hogy a közönség fokozatosabb támogatásban részesít majd bennünket az új évfolyam küszöbén.

Kérjük tehát olvasó közönségünket, hogy a kinek előfizetése lejárt, azt megújítani sziveskedjék, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne legyen.

Kiadóhivatal József-főherceg-út 22.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

HORVÁTH PAULA VENDÉGFELLÉPTE.

Nem idegen előttünk az a szőke fejű kis leány, ki a múlt napokban két napon át igaz művészetével gyönyörködietett bennünket az árva aradi színpadon.

Horváth Paula vendégfellépését a közönség örömmel, rokonszenvvel fogadta. Örült a szívünk, mikor viszontláttuk az aradi színház arany korszakának azt az oszlopos tagját, kinek erőteljes művészi játéka elragadó kedvességgel, oly jótékony hatással volt a színházlátogatókra, mint hosszú szárazság után egy üdítő, friss zápor eső.

Zazát és az *Allamtitkár urat* választotta vendégjátékául; mindkettő paradés szerepe. Mikor Budapestén játszotta volt *Zazát*, a fővárosi sajtó nem győzte eléggé dicsérni ezen alakítását, melylyel osztatlan tetszést aratott. — És hogy öltözködik ez a leány! Mikor a színpadra lép, mintha egy párisi divatkép elevedné meg előttünk. — A helyes és csinos öltözködés már félsikert jelent és *Horváth* Paula teljesen ismeri a színpadi öltözködés titkait.

Most a temesvári színház dédelgetett kedvence, hol izmos művészetének előkelő tulajdonságait a legteljesebb mértékben méltányolják. — Virágvasárnaptól dr. Janovics társulatának tagja, hol csak egy esztendei szerződéssel kötötte le magát, mivel több mint bizonyos, hogy a közel jövőben, egyik előkelő fővárosi színházban fogja tehetségét érvényesíteni, hol méltó helyet és keretet talál, ambíciójának kielégítésére. A színigazgatónak két telt házat, a publikumnak élvezetet, a művésznőnek igaz sikereket hozott ez a két est, kit mind két szerepében nyílt színen is többször megtapsoltak fenomenális játékáért.

s. f.

A KÉPVISELŐ UR.

BEMUTATÓ ELŐADÁS.

A vígjátékok és bohózatok szerzőitől Guti és Rákositól csak nem rég láttuk a „Sasok“ című vígjátékának nevezett bohózatot, mely mindég üres ház előtt került színre és már a műsorról is leveték. A mennyiben ezt a rossz vígjátékot inkább bohózatnak lehet mondani, olyan mértékben valósággal komédiának mondható az ismert cég új darabja is a Képviselő ur. Feje tetejére állított leheté lenségekből áll az egész darab és inkább a karzat hangulatát tudja csak nevetésre bírni. — A földszint és a páholy publikum ugyancsak unatkozik az első felvonás alatt.

A második és a harmadik felvonás aztán megmenti a darabot a bukástól. Mimmelve a francia vígjátékokat —

elég elmés kacagató fordulatokban bővelkedik. Egyébként a darabnak semmi irodalmi becséje nincs.

Csak egy kis rossz akarat kell a színésztől hát — hát bizony az ilyen darab nem igen érne el több előadást.

A „Képviselő ur” bemutató előadása a jobbak közé tartozik. A szereplők közül Mezei Péter emelkedett ki legjobban, céltudatos, brilláns alakítása által. A mókás, kedvesen jellemző vén proletárból valóságos kabinet alakot csinált.

A többi szereplők László Gyula, Menszáros Margit, Palágyi, Tolnainé és Nemes szintén megtették azt a mit a darab érdekében megtehettek. Ugy szintén Garai Ilonka is ügyes volt ki-ebb szerepében. (Hii.)

A NAGY VILÁGBÓL.

△ Szaboleska Mihály. Az ismert költőt sok kellemetlenség éri most Temesváron. Bizonytalán jobbszeretne az igazságot szerető, fennkölt szellemű, poéta lelkű pap visszamenni ahhoz a falusi nyájhoz lelkipásztornak, ahonnan Temesvárra került — anélkül nyugodtan, háborítatlanul szentelhetné magát a poézisnek, mert bizony a *temesvári* botrány minden részletében felháborító. A temesvári állami tanítóképző igazgatósága a hibák, hivatali tulkapások, fegyelmi vétségek egész sorozatát követte el. Bárki legyen az intézet igazgatója, minden tekintetben helytelen, tapintatlan és felháborító az ő eljárása. Személyét nem ismerjük, hírét se hallottuk, de bizonyos, hogy aki így vezeti hivatalát, rászolgált a megérdemelt nyugalomra.

Mindenekelőtt botrányt okozott akkor, midőn a tanári kar gyűlésén határozatilag kimondotta, hogy a protestáns tanulók is katolikus misére tartoznak menni. Mi minden felekezeti istentiszteletét becsücsülésben tartjuk, de a protestáns istentisztelet lényegében ellenkezik a misével s így a protestáns ifjuság oda nem vezényelhető.

□ Szabad királyi város — templom nélkül. Maga a cím is rideg! Hát még a valóság!?! Pirulva szégyenkezve kell bevallanunk, hogy az a szabad királyi város: Arad! A mi modern, szép városunk, melyre mi oly büszkék vagyunk . . . Az Andrássy úti odvas templom, melybe a *harminc ezeren felüli* róm. kath. hívő helyett *csak egynehány ezer* járhat, ez sem Arad városáé. A szent *Minorita* rendé, mely szabadon rendelkezhetik vele. Tehát csakis ezen szent rendnek jóvoltából és áldozatkészségéből róhatja le városunk lakossága Istene és vallása iránti köteletségét és meritheti legfőbb kincsét: *lelki üdvét!* . . .

Most ismét felszinen van az aradi templom-ügy kérdése. Azon alkalomból, hogy a Minorita-rend most már — miután a belügyminiszter elvetette Kotsis Lajos és társainak felebbezését — az Arad városa közönségének bemutatott terve szerint felépítheti új templomát: *időszerűvé vált az aradi róm. kath. plébánia templom építésének ügye is*. A rég vajudó ügy: Is'en házának felépítése! — Ezen ügyben *Mittner* József ugyis mint törvényhatósági bizottsági — ugyis mint templombizottsági tag indítványt nyújtott be Arad város közönségéhez. Az indítvány — melyet a napilapokból ismerünk — az e hó 12-én tartandó városi közgyűlésen kerül tárgyalásra. Kíváncsian nézhetünk mindnyájan az indítvány: az aradi róm. kath. *városi plébánia templom* felépítésének nagyfontosságú ügye elé. Hogy miért, — azt hisszük — nem szorul bővebb magyarázatra. — Mindenesetre bölcs *előrelátásról* tesz tanúságot *Mittner* indítványa, nehogy készületlenül érhesse városunkat a vallásügyi miniszter felhívása, hogy: itt az ideje, hogy Arad város közönsége, mint kegyúr, elvállalt kötelezettségének eleget tegyen: *építse fel Istennek házát!*

*

+ *Széchenyi még ifju korában*. Ezzel a címmel tartott az elmúlt héten *Gál* Jenő miniszteri tanácsos fölolvasást a szabad liceumban *Mordhatom* címnek elég különös. Vettem magamnak egy kis szabadságot, hogy alkalmas címeket keressek a tarácsos urnak jövendő fölolvasásaihoz. Ime egy pár:

Rabbi Akiba még zsenge korában:

vagy:

Santos-Dumont még hátulgombolós nadrágban:

vagy:

Chamberlain még anyja ölében;

vagy:

Potocki gróf mint még szopós gyermek:

vagy:

Ivette Guilbert még a cucli mellett:

vagy:

Firduzi még . . . és a derék jó bábaasszony:

vagy: . . . de elég, int a morál

Mért nem tart a tanácsos ur „A fogpiszkáló a középkorban” cím alatt fölolvasást. It is sok új dolgot mondhatna.

*

△ *Asszony-szavazat*. Aradmegye egyik községében a községi választásokat megsemmisítette a törvényhatóság közizgatási-bizottsága. A semmisségi ok nem minden humor nélkül való: huszonhat asszony szavazott le a választáson. Ez pedig nem bolondság. Boldog lehet az a képviselőtestületi tag, aki ezt a huszonhat szavazatot kapta. Bizonyára na-

gyobb *belső* értéke van ennek, mint száz bocskoros, subás oláh atyafi szavazatának. És ha aszonyokra biznák az országgyűlési képviselőválasztásokat, akkor *Pichler* Győző bizonyára nem ülne bent a t. Házban, sőt *Salacz* Gyula helyett is kétségtelenül inkább *Müller* Károly lett volna a követünk. És mégeggyet: Aradmegyében a nők emancipálásában egy *Kerülés* nevű község jár elől. Éljen a nőemancipáció.

*

∴ **Danilo és Mirko párbaja.** Nikita két fia, Danilo és Mirko hercegek, cettinjei távirat szerint, párbajt vívtak. Egy későbbi távirat szerint a párbaj nem történt meg, mert az egyik herceg még a párbaj előtt lőtt. Egy harmadik távirat szerint mi sem igaz a párbajról. Valami elkeseredett alattvaló akart az egyik hercegre rálőnni. Ime, hogy lesz a párbajból merénylet. Sietünk most már mi is kiadni eredeti táviratainkat, melyeket mai nap folyamán kaptunk:

Róma, febr. 8. XIII. Leo pápa kijelentette, hogy lemond a pápai trónról és áttér az ev. ref. vallásra. Elhatározásának oka ismeretlen.

Budapest, febr. 8. Leo pápa lemondásáról szóló hír alaptalan. Az egészben csupán az a valóság, hogy Vaszary Kolos ma egy ev. ref. főgondnokkal beszélgetett.

Sárkeresztur, febr. 8. Leo pápa és Vaszary Kolosról terjedő hírek koholmányok. A tiszta tényállás az, hogy a sárkereszturi ev. ref. kántor a katolikus plébánossal és a káplánnal ma másfél óráig tartó alsópartit játszott.

Van még egy másik szenzációnk is. Ime:

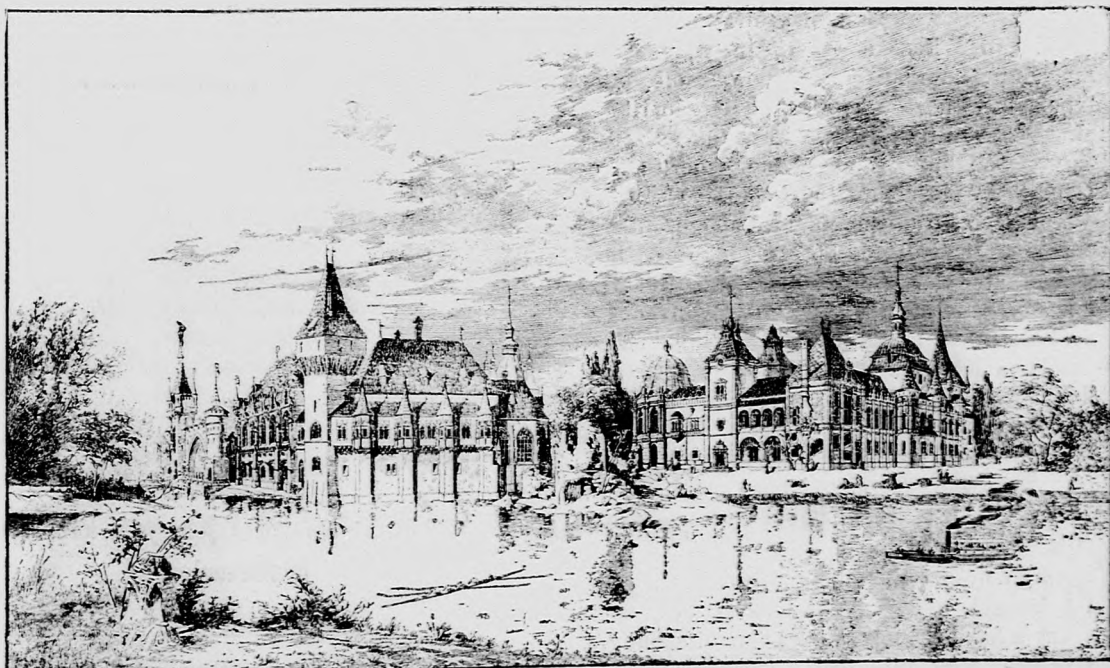
Berlin, febr. 8. Reinhold Begas hírneves szobrász ma eljegyezte Vilmos császár unokahugát, Alice darmstadti nagyhercegnőt. A kitűnő szobrász így tehát közeli rokonságba jut az összes európai uralkodó házakkal.

Pozsony febr. 8. Begas szobrász és Alice nagyhercegnő eljegyzéséről szóló hír alaptalan. A hír onnan terjedt el, hogy egy magyar grófné megtekintette a pozsonyi Mária Terézia szobrot s a művésznek elragadtatás hangján bizalmas levelet írt.

Arad Szt.-Márton, febr. 8. Begas házasságáról és a pozsonyi grófnőről szóló hírek légből kapott koholmányok. Az igazság az, hogy a Szalamiák Benó aradszentmártoni címfestő ma délelőtt 11 óra 15 perckor brudert ivott Káján Márton asztalossal.

*

(=) **Színész-nyomor.** Mindenfelé az országban lázonganak a színészek. Nagy a nyomor, kevés a direktor, sok az eszkimó, kevés a főka. El vannak keseredve a színészegyesület, a belügyminiszter, az orfeumok, a Tarka-Színpad, a szerzők, a publikum, a páholy nyitogatók és chilei köztársaság ellen. Hát jól megfontolva a dolgot, van is ok az elkeseredésre. Nagyon sok a facér, az éhező színészproletár s ezek aztán sokat is ártnak a színészet nivójának. De a színészek igazágtalanok, mikor az orfeumokra, a Tarka színpadra, a szerzőkre, vagy a publikumra haraguzznak. A színészpályán nagy a tultermelés s törvényhatósági intézkedés kellene hozzá, hogy a pályát megnehezítsék. El kellene tö-

rölni egy csomó színésziskolát, melyek különben is csak arra valók, hogy proletárokat neveljenek. Szigorú intézkedésekkel gátat kellene vetni annak a nagy buzgalomnak, melylyel minden mesterlegény és szobalány a színéssz pályára veti magát. Arra kellene törekedni, hogy minden eszkimó megtalálja a maga fókáját, akkor megszűnnék minden zokszó; de addig nem.

*

+ **Aradot befásítják.** *Lukácsy* Lajos aradi ügyvéd nagy horderejű indítványt tett tegnap a parkbizottságnak. Az indítványnak az a foglalatja, hogy Arad város csúszás utczáit és tereit be kell ültetni fákkal. Nagy dolog ez akkor, amikor éppen Arad városa tüntette ki magát a favágással. Emlékeztetes még, hogy a Darányi szobrot egy vén tölgyfa helyére állították. A vén tölgynek, a park büszkeségére buknia kellett. Ezt a hibát most már jóvá lehet tenni, ha Aradot úgy a mint ezt *Lukácsy* indítványozta, befásítják. Mindig kellemes látvány azután a lombos fa s még kellemesebb az a tudat, hogy az egészségügyi viszonyokon is javítottunk. Ha nem is nagyon, de mégis valamit. Azonfelül, hogy a város csinos képet nyer, néhány százalékkal több lesz az ózon is ebben a poros füledt nagyvárosban.

IRODALOM.

Aranyhaju asszony. Annak idején jeleztük, hogy lapunk egyik legszorgalmasabb munkatársa Szathmáry Zoltán a Kassán megjelenő „Felsőmagyarország” című napilap felelős szerkesztője, mint minden évben, úgy most is egy kötettel szaporította irodalmunkat. Ez uttal az „Aranyhaju asszony” címmel egy társadalmi — az életből merített regényt olvasunk a kitűnő író tollából. Hogy Szathmáry szavával éljek, ő olyan tárgyat dolgozott fel regényében, — a melyet a hosszú fakó poéták, meg a divatos aranyláncos írók már megírtak. És neki még is volt türelme a letaposott ösvényen keresgélni és kutatni a míg rátalált az illatos virágszára — mely a lelkében látott bájos asszonynak aranyhajába illett. Megvolt az aranyhaju asszony, megtalálta a virágszálat, melynek bódító illatától az asszony az édes, igaz szerelmi mámor karjaiba vetette magát. Szerelmem, szerelmem! bár mennyire is, pozofanizálnak — de a míg ember lesz a földön addig mindig új maradsz.

Szathmáry Zoltán a szerelmek rajzolásában megtalálja azt a hangot, mely egyenesen a szívnek szól, megtalálja azt a hangot mely a lélekben visszhangra lel, és irányának meg adja azt a könnyed, lerge

formát — amely minőség csak verseknek adatott meg. A ki idejéből a regény olvasásra is szentel valamit, az vegye meg Szathmáry „Aranyhaju asszony” című könyvét, mely a szerzőnél Kassán 2 koronáért megszerezhető. Hli.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Kéziratokat nem adunk vissza. Folyóiratunkat érdeklő szellemi közlemények Arad, Szabadság-tér 16. szám alá czimzendők.

B. M. Budapest. Levelét megkaptuk — de az E. lapok vasárnapi száma megint elmaradt. Munkásságát szívesen vesszük.

S. K. S. Uj-Arad. Ismertebb kezeiktől is annyi versünk van, hogy sok. A mostani számba több verset leadni nem lehetett. Ha nem azért a kis versnek majd csak sorát ejtjük.

L. D. Arad. Nagyon gyenge dolog, kár az idejét ilyenre vesztegetni. Ha ért a zenéhez, szabad óráiban inkább azzal foglalkozzék.

Junó. A tüzes szemek sugara sohase készlet bennünket arra, hogy valaki mellett a reklám dobog megüssük.

Hivatalnok B. Arad. Sajnáljuk, de „poste restante” nincs időnk levelezni. Ha közérdekű a szellőztetendő dolog, tessék beküldeni — ha elolvastuk — mondunk róla véleményt is.

Fellegvár. Igazán csodálatos, miért bujkál mindég más alnév mögé. — Az írására ugyanis mindig ráismerünk. Hiábavaló, hogyha husz előfizetőt is hozna, mi meg se adjuk le azért, mert nem illik lapunk keretébe.

Kubelik. Mind a két vers eszméje igen szép, de a verselés formája nem elég gördülékeny.

Nem közölhetők. A mult. — Közelg már a — Tél az erdőben. — Helén. — Inas smokk.

Amateur fényképészek . . . akik szép felvételekkel rendelkeznek, szívesen közöljük képeiket.

Arad és az Alföld fényképészeihez. Szépség rovatunk részére szívesen vesszünk szép női arcképeket, az illető objektum nevét is kérjük, fénykép készítőjét megnevezzük.

— **Ujtás!** *Honisch L. István* es. és kir. főher. udvari fényképész művészeti académiái tag műtermében Szabadság-tér 16., (Domány-palota.) Telefon 358. Minden vasár- és ünnepnapon eszközölt felvételekről 6 drb. vizit fénykép 4 korona, 6 drb. kabinet fénykép 10 korona. A kabinet kép lehet: menyasszonyi, családi vagy bármilyen csoport felvételtől is. Művészies és pontos kivitel szigorúan be lesz tartva. A n. é. közönség szíves figyelmét felhívjuk ezen ujtásra.

Mi aradiak Budapesten a New-York kávéházban találkozunk.